

عنوان :

اقتصاد در مکتب امامان شیعه

گردآورنده :

فائزه چهاردولی

در امور معیشتی و اقتصادی ، «منابع درآمد» و «مصارف آن» از مباحث اصلی می باشد؛ از این رو ، زیبنده است این دو موضوع را در زندگی امامان شیعه (علیه السلام) مورد بررسی قرار دهیم:

الف) منابع مالی

منابع پولی و مادی امامان شیعه (علیه السلام) عبارت بود از :

1- کار و کوشش (کشاورزی ، دامداری ، تجارت و کارگری)

2- موقوفات معصومین (علیه السلام)

3- هدایای شیعیان و نذورات مردمی

4- خمس

امام باقر علیه السلام پیرامون خمس می فرماید : «برای احدی جایز نیست که از خمس چیزی را بخرد ، مگر اینکه حق ما را به ما برساند»

و با مطالعه زندگی امام (علیه السلام) در می یابیم که در کار

کشاورزی بسیار کوشا بودند و از نقاط دور و نزدیک کم و بیش

وجوهات شرعی (خمس) و هدایایی به پیشگاه آنان تقدیم و ارسال

می شد ؛ اما از ناحیه حکومت ها و عوامل آن ها ، فشارها و

محدودیت های شدیدی وجود داشت که زندگی امامان (علیه السلام)

و شیعیان را در تنگناهای اقتصادی قرار داده بود ؛ مثلاً یکی از منابع

تامین زندگی مادی اهل بیت علیه السلام منطقه حاصلخیز و وسیع

«فدک» و «موقوفات» پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و معصومان

علیه السلام که از دوره خلافت ابوبکر ، تحت تصرف خلفا و حاکمان

ستمگر قرار داشت.

ب) مخارج و هزینه های : امامان شیعه (علیه السلام) علاوه بر

خانواده و فرزندان شان افراد گوناگونی مانند : خانواده شهدا و

زندانیان ، از کار افتادگان ، بیوه زنان ، یتام ، بیماران و بردگان را تحت

حمایت و پوشش اقتصادی قرار داده بودند به طوری که برخی از آنها

نمی دانستند که هزینه زندگی آنان مستقیم و غیر مستقیم از جانب آنها

تامین و فرستاده میشد

امامان شیعه (علیه السلام) نسبت به مردم خصوصاً شیعیان کمک های مالی داشته و همواره پذیرای محرومان جامعه بودند .

با توجه به روایات و سیره اقتصادی امامان شیعه علیه السلام این

نکات ارائه شده است :

دنیای ممدوح

دنیای مادیات بر اثر دخالت عوامل و عناصر ، به دو گروه پسندیده و

ناپسند ، تقسیم می شوند ؛ یعنی نیت و انگیزه افراد می تواند دنیا را

در مسیر آخرت و معنویت و یا در مقابل و تضاد آنان قرار دهد .

بنابراین دنیای پسندیده و ثروت های مشروع وسیله و ابزار رسیدن

به کمالات خواهد بود

گردش پول :

برای تضمین «سعادت و پیشرفت» مادی و معنوی ، فردی و اجتماعی

سزاوار است و عامل مهم اقتصاد اسلامی همواره در سرلوح زندگی

مردم و کارگزاران قرار بگیرد ؛ یعنی «ثروت حلال» و «ثروت مندان

صالح» از این رو ، می باید از نفوذ عناصر خائن و ناصالح در «

مدیریت اقتصادی» جلوگیری شود و گر نه آنان با اهرم ثروت و قدرت

، زمینه نابودی امت اسلامی را فراهم خواهند کرد.

امام باقر علیه السلام در این رابطه می فرماید: همانا بقایای

مسلمانان و اسلام در این است که در گردش ثروت در نزد کسانی

باشد که حق اموال و وظیفه خود را نسبت به آن می شناسند و به

معروف عمل می کند و متقابلاً یکی از عوامل نابودی مسلمانان و اسلام

، این است که سرمایه پولی در دست افرادی به گردش درآید که حق

ثروت و مسئولیت خود را نسبت به آن نشناخته و با آن ، کار

پسندیده ای انجام نمی دهند» مسئولیت پذیری

تشکیل «خانواده» به معنای پذیرش «مسئولیت» لذا نان آورد و

سرپرست خانواده موظف است هزینه یک زندگی حلال و آبرومندانه را

با کار و تلاش تامین کند

<p>نباید ها:</p> <p>برای رسیدن به یک زندگی شرافتمندانه ، سزاوار است از غفلت های ناپسند پرهیز نمود اغلب و بیشتر را از وجود این رذائل اخلاقی و صفاتی همچون: تنبلی، حرص : شکم پرستی و طمع پاکیزه سازیم.</p> <p>منابع : فرهنگ کوثر</p> <p>مدرسه علمیه حضرت زینب (س) – دی ماه 1398</p>	<p>صرفه جویی و مدیریت</p> <p>بهترین راهکار برای هر مسئله ای «مدیریت» و «برنامه ریزی» است . در رابطه با اقتصاد و امور اقتصادی نیز سزاوار است دولت اسلامی و خانواده ها به موضوع «برنامه ریزی» و «میانروی» بیشتر عنایت داشته باشند . پیشوای پنجم شیعه به این مطلب چنین اشاره فرموده است : «کمال و پیشرفت نهایی آن عبارت است از تحقیق و دانایی در دین بردباری در برابر ناملایمات و تنظیم امور مالی و هزینه زندگی» نعمت قناعت:</p> <p>یکی از آموزه های دینی مسئله «قناعت» است ؛ اما با توجه به این نکته ضروری است که قناعت ورزیدن در موضوع «مصرف» مصداق پیدا می کند نه در «تولید» به عبارت دیگر ، سفارش معصومان (علیهم السلام) در خصوص اکتفا نمودن به مخارج و هزینه کفاف و متوسط زندگی است، در قناعت کردن در کار و تلاش</p> <p>رابطه گناه و فقه:</p> <p>برای پیروزی در مبارزه با فقه نخست می باید عوامل پیدایش فقر را ریشه یابی کرد یکی از علل پدید آمدن مشکلات مادی و شیوع قحطی ، موضوع «گناه» است که متأسفانه بسیاری از کارشناسان اقتصادی و عامه مردم چندان به آن توجه نمی کنند .</p> <p>اموال نامشروع</p> <p>بر اساس آیات و روایات «لقمه» تاثیر ماندگاری در سعادت و شقاوت آدمی دارد و رشد و سقوط اخلاقی هر فرد و جامعه ، به نوع و کیفیت «منابع درآمد» آنان نیز بستگی دارد .</p> <p>انگل های اجتماع:</p> <p>فلسفه تاسیس مراکز خیریه و تشویق نیکوکاران زدودن فقر از سیمای جامعه و گسترش فضائل است ، نه «گدا پروری» و سربرار باقیماندن اقشار آسیب پذیر : بنابراین در کنار توجه به مشکلات محرومان ، شایسته است که دست افراد فرصت طلب و غیر مستحق را از منابع و مراکز خیریه کوتاه کرد.</p>	<p>کشاورزی</p> <p>یکی از بسترهای گسترده و مرطوب برای تامین زندگی ، «فعالیت کشاورزی» است به گونه ای که بخش مهمی از نیازهای غذایی و نیز اشتغال زایی را می توان از این طریق تامین ساخت .</p> <p>عبادت مالی</p> <p>برای ریشه کن ساختن «فقر» و کم نبودن «فاصله طبقاتی» یکی از راهکارهای کارآمد و موثر ، «پرداخت زکات» و به کارگیری مدیریت شایسته در مصارف آن است امام باقر علیه السلام درباره اهمیت و جایگاه «زکات» می فرماید : اسلام به پنج پایه و رد شده است بنا شده است نماز ، زکات، روزه، حج و ولایت آن حضرت پیرامون کیفر افرادی که زکات نمی پردازند ، مطالبی بیان نموده از جمله اینکه :</p> <p>ثروت مانع زکات به شکل افعی و در دوزخ برگردنش خواهد پیچید برکات صدقه:</p> <p>گرچه « زکات» بخش مهمی از نیازهای اقشار آسیب پذیر و می تواند بر طرف سازد ، اما به تنهایی توانایی مبارزه همه جانبه با مصادیق فقر را ندارد، از این رو مقوله «صدقه» و کمک های مالی و مستحبی ، نقش تکمیلی را می تواند به خوبی ایفا کند . پرداخت صدقه به نیازمندان را نباید به برهه ای از زمان محدود کرد ، بلکه سزاوار است در طول زندگی ، سیره حسنه را استمرار بخشید .</p> <p>ویژگی اهل ایمان</p> <p>انسانیت و مومن بودن ، می طلبد که اولاً : آن دردهای فردی و اجتماعی مشاهده شده . ثانياً : هر یک از ما متناسب با امکانات و توانایی به مداوای دردهای اجتماعی بپردازیم و گر نه ، پیامدهای سوء « سکوت و غفلت» گریبان همه را خواهد گرفت .</p>
---	---	--

